

ВІДЗИВ ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**на дисертаційну роботу Ковальчука Андрія Андрійовича
«Формування елементів техніки гри у волейбол з використанням
спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне
виховання різних груп населення**

Актуальність обраної теми дисертації. Сучасний стан системи фізичного виховання студентів значною мірою залежить від соціальної підсистеми, керуючим елементом якої є МОНУ. Тому всі зміни в регламенті обов'язкових занять з фізичного виховання (їх кількість протягом тижня, року навчання студентів, форм занять) відбуваються завдяки «рекомендацій» функціонерів. Відносно сталою залишається програма занять з фізичного виховання у спортивних відділеннях ВНЗ, тому що вона побудована на використанні певних видів спорту. Ці відділення формуються зі студентів, які вже мають досвід занять спортом, спортивні досягнення і спортивні розряди. Можна передбачити, що і мотивація до систематичних тренувальних занять вже сформована. Однак виникає проблема в тому, що поступають на I курс у спортивне відділення студенти, які мають різний рівень спортивної підготовленості. Особливо це положення справ впливає на зіграність команди у спортивних іграх, де від фізичної і технічної підготовленості спортсменів залежать результати гри. Тому наукові дослідження, які стосуються розробки індивідуального підходу до підвищення спеціальної фізичної і технічної підготовленості студентів у спортивних іграх є актуальними.

Дисертант визначив проблемну ситуацію з використанням тренажерних пристроїв при формуванні техніки гри у волейбол у фізичному вихованні студенток, що і лягло в основу його дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана в науковій лабораторії фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського відповідно до Зведеного плану науково-дослідної

роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2010-2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 2.4 «Теоретико-методичні основи індивідуалізації у фізичному вихованні та спорті» (№ державної реєстрації 0112U002001).

Роль автора полягає у проведенні експериментального дослідження формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Результати дослідження мають об'єктивний характер за кількістю досліджуваних і використаних методів.

Дисертантом досліджено 61 особа жіночої статі, студенток першого курсу віком 17-19 років Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, які обрали спеціалізацію волейбол. Дослідження проводилось у чотири етапи з вересня 2013 по квітень 2016 р.. Кожен етап мав свою мету, завдання і зміст.

Методи дослідження адекватні меті і завданням роботи.

Щодо тривалості експерименту (з жовтня по лютий – 5 місяців) можна було б порекомендувати зробити його більш тривалим, щоб охопити весь річний цикл тренувальних занять. Однак, 60 проведених занять зі студентами можна вважати достатніми.

Аналіз обґрунтованості наукових положень, мети, завдань і висновків свідчить про їх логічний зв'язок.

Мета дисертаційної роботи – розробити методику формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток для підвищення їх технічної підготовленості.

Досягнення мети передбачало вирішення таких **завдань**:

1. Дослідити проблеми розвитку студентського волейболу в системі фізичного виховання у ВНЗ за літературними джерелами.

2. Встановити рівень фізичного стану, технічної та фізичної підготовленості студентів, які займаються волейболом для обґрунтування диференційованого підходу в процесі формування елементів техніки гри.

3. Розробити диференційований підхід щодо використання спеціальних тренажерних пристроїв для формування елементів техніки гри у волейбол студенток з різним рівнем технічної підготовленості.

4. Експериментально перевірити ефективність авторської методики формування елементів техніки гри студенток, які займаються волейболом.

Об'єкт дослідження – фізичне виховання студенток.

Предмет дослідження – зміст методики формування елементів техніки гри у волейбол з використанням тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток.

Для виконання поставлених завдань нами використовувалися загальноприйняті **методи дослідження**: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури; соціологічне дослідження; педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, педагогічне тестування; медико-біологічні методи; метод оцінки фізичного здоров'я за методикою Г. Л. Апанасенка; визначення роботоздатності на велоергометрі за методикою В. Л. Карпмана; психодіагностики за методикою Г. Айзенка; методи математичної статистики.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

– уперше експериментально обґрунтована методика формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток на основі диференційованого підходу, яка дала можливість значно підвищити рівень технічної і фізичної підготовленості;

– уперше обґрунтована і експериментально перевірена система тренажерних пристроїв, які використовуються на основі диференційованого підходу з урахуванням рівня технічної підготовленості волейболісток в умовах вищого навчального закладу;

– уперше розроблена структура обсягів та інтенсивності тренувальних навантажень для волейболісток з різним рівнем технічної підготовленості;

– набуло подальшого розвитку наукове обґрунтування й диференціювання змісту секційних занять залежно від мети тренування й рівня технічної підготовленості студенток-волейболісток;

– доповнено та розширено дані щодо особливостей соматичного, функціонального розвитку та фізичної роботоздатності студенток у процесі секційних занять волейболом.

Практична значущість роботи полягає у впровадженні методики формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв, що знайшло відображення в опублікованому навчальному посібнику «Особливості технічної підготовки волейболісток на основі спеціалізованих тренувальних пристроїв в умовах вищого навчального закладу». Він адресується керівникам і тренерам з волейболу ВНЗ, студентам і аспірантам для проведення практичних занять та організації самостійної роботи з дисципліни «Волейбол».

Ефективність використання методики підвищення технічної підготовленості волейболісток відображено в актах впровадження результатів дослідження в практичну діяльність Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Херсонського державного університету, Чернігівського національного університету імені Т. Г. Шевченка, Волинського національного педагогічного університету ім. Лесі Українки.

Особистий внесок здобувача у спільних публікаціях полягає в самостійному визначенні напрямку, мети, завдань дослідження; в організації й проведенні експериментальних досліджень; в обробці отриманих результатів, їх аналізі й опису; розробленні змісту диференційованої методики формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення, експериментальні дані та висновки були викладені й обговорювалися на міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних і теоретичних конференціях: VIII і IX Міжнародних конференціях «Фізична культура, спорт та здоров'я нації», Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2011 та 2014 рр.;

VII Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту», Чернігів: ЧНПУ ім. Т. Шевченка, 2014 року; X та XI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми юнацького спорту», Херсон: ХДУ, 2012-2014 рр.; VI Міжнародній науково-практичній конференції «Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві», Луцьк-Світязь: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2015 року; Звітній науково-практичній конференції викладачів та аспірантів «Реалізація євроінтеграційної стратегії у наукових дослідженнях», Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2016 року.

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковані в навчальному посібнику «Особливості технічної підготовки волейболісток на основі спеціалізованих тренувальних пристроїв в умовах вищого навчального закладу», 12 наукових статтях, 6 з яких надруковані в наукових фахових виданнях України, 2 з них включено до міжнародних наукометричних баз, 5 – одноосібних.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, 5 розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел, додатків. Матеріали дослідження викладені на 202 сторінках тексту, містять 25 таблиць, 32 рисунки, 11 додатків. У дисертації використано 213 літературних джерел.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує основні положення роботи.

У **вступі** обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість отриманих результатів, подано дані апробації результатів дослідження, інформацію про кількість публікацій.

У першому розділі **«Організаційно-методичні аспекти розвитку студентського волейболу в умовах ВНЗ»** проведено аналіз науково-методичної літератури з проблеми вдосконалення підготовки студентських волейбольних команд у ВНЗ.

Автор надає характеристику студентському спорту як складової фізичного виховання у ВНЗ і визначає його проблеми. Визначаються чинники, які зумовлюють ефективність тренувального процесу студентів-волейболістів, серед яких використання тренажерних пристроїв при навчанні елементів техніки.

Встановлено, що для успішної технічної підготовки, яка в сучасному студентському волейболі, значною мірою визначає спортивний результат, необхідно мати високий рівень спеціальної підготовленості, яка характеризується розвитком фізичних і психофізичних якостей. Серед провідних спеціальних фізичних якостей визначальне місце займають швидкісно-силові, швидкісна витривалість, координація рухів.

Прогресивний напрямок у навчанні та вдосконаленні техніки вбачається у використанні спеціальних тренажерних пристроїв, що дозволяють здійснювати управління навчально-тренувальним процесом.

Однак автор при аналізі літературних джерел залишає поза увагою особливості методики тренувальних занять із жіночим контингентом, тому що дисертаційне дослідження стосується саме дівчат-студенток.

У другому розділі «**Методи та організація дослідження**» описано й обґрунтовано використання обраних методів дослідження та подано інформацію про організацію дослідження, дані про контингент досліджуваних та експериментальну базу. Дослідження виконано в науковій лабораторії з фізичного виховання та спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського та безпосередньо під час секційних занять з волейболу студентів Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

З метою визначення показників фізичного розвитку студенток-волейболісток здійснено антропометричні вимірювання – довжини та маси тіла, окружності грудної клітки, довжини рук та ніг; для оцінювання стану серцево-судинної системи використовувались показники частоти серцевих скорочень у стані спокою, артеріального тиску (систоличного та діастолічного), стану дихальної системи – показники життєвої ємності легень; експрес-оцінка рівня

соматичного здоров'я проводилась за методикою Г. Л. Апанасенка, фізичної роботоздатності на велоергометрі – за методикою В. Л. Карпмана.

Педагогічне тестування проводилося з метою оцінки фізичної та технічної підготовленості досліджуваного контингенту згідно з «Навчальною програмою з волейболу Глухівського НПУ ім. О. Довженка». Експертна оцінка була використана для визначення особливостей технічної підготовки та виявлення шляхів формування елементів техніки гри. Математико-статистична обробка фактичного матеріалу проводилася з метою інтерпретації результатів педагогічних експериментів з використанням ПК, зокрема програм «Microsoft Word», «SPSS», STATISTICA 6.0 в операційній системі «Windows 7».

У третьому розділі «**Дослідження фізичного стану, фізичної і технічної підготовленості студенток-волейболісток**» подано результати констатувального експерименту. Виявлено, що показники фізичного розвитку студенток перебувають у межах вікових норм і суттєво не відрізняються від результатів, отриманих попередніми дослідниками.

Аналіз вихідних показників за методикою Г. Л. Апанасенка не виявив студенток з високим рівнем кількісних показників соматичного здоров'я, а з низьким рівнем їх кількість становить 18 %, з нижче за середній – 30 %, з середнім – 37 %, з вище за середній – 15 %. Це спонукало автора до пошуку ефективних шляхів, форм, засобів та методів покращення соматичного здоров'я студентської молоді.

У дослідженні проведеному у два етапи: в осінній період навчання і в кінці навчального року визначено в якому співвідношенні знаходиться рівень фізичної роботоздатності залежно від сезонності року.

На початку осіннього періоду навчання студентки виконували по три сходинок тестового велоергометричного навантаження до відмови за методикою PWC₁₇₀ В. Л. Карпмана (1988) модернізованою А. В. Магльованим (1997).

Показники рівня фізичної роботоздатності за тестом PWC₁₇₀ свідчать, що студентки в осінньому періоді навчання мали дещо нижчий рівень фізичної роботоздатності, який складав $11,9 \pm 1,41$ кГм·хв·кг⁻¹ і який мав тенденцію до

незначних змін у весняному періоді навчання до $13,5 \pm 0,27 \text{ кГм}\cdot\text{хв}\cdot\text{кг}^{-1}$ ($p > 0,05$).

Рівень фізичної роботоздатності у студенток-волейболісток в абсолютній більшості за середніми показниками збільшувався від початку до кінця навчального року, але отримані розбіжності невірогідні ($p > 0,05$).

Результати дослідження сезонної роботоздатності були враховані під час розподілу фізичного навантаження в процесі секційних занять з волейболу.

У показниках спеціальної фізичної підготовленості студенток за програмою тестів здебільшого відзначається їх велика варіативність, що вказує на неоднорідність групи студенток, які займаються волейболом.

Встановлений низький рівень вихідних даних технічної та фізичної підготовленості студенток спонукав дисертанта до розробки диференційованого підходу формування елементів техніки гри для підвищення технічної підготовленості. Результати середньостатистичних даних за сигмальними відхиленнями надали можливість виділити три групи студентів з різним рівнем технічної підготовленості (середній, нижче за середній і вище за середній рівні).

У четвертому розділі **«Експериментальна методика формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток»** наведено результати впровадження диференційованого підходу до формування елементів техніки гри з урахуванням рівня технічної підготовленості дівчат з використанням спеціальних тренажерних пристроїв.

В основі експериментальної методики формування елементів техніки гри у волейбол з використанням тренажерних пристроїв автор вирішив три взаємопов'язані розділи:

а) диференційовану методику підвищення фізичної підготовленості у процесі тренувальних занять студенток, які займаються волейболом з різним рівнем технічної підготовленості, на основі використання розроблених спеціальних комплексів фізичних вправ, з визначенням обсягу та інтенсивності фізичних навантажень;

б) диференційовану методику формування елементів техніки гри волейболісток з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей;

в) систему використання тренажерних пристроїв для удосконалення технічних прийомів та основних способів їх виконання.

Важливим елементом експериментальної методики удосконалення технічної підготовки було використання тренажерних пристроїв: 1) тренажер для передачі м'яча двома руками зверху, 2) тренажер для тренування точності передачі м'яча, 3) тренажер для тренування нападаючого удару, 4) тренажер для одиночного або групового блокування, 5) стрибковий еспандер.

Для вдосконалення верхніх та нижніх передач двома руками використовували тренажер, який складається з чотирьох капронових (металевих) гімнастичних обручів діаметром 80 см, які знаходяться на відстані 120 см один від одного, їх кріплять до двох капронових мотузок товщиною 8 мм, розташованих паралельно. Відпрацьовувалися елементи нижньої та верхньої передачі м'яча, вихідне положення рук і розгинання ніг, яке забезпечує її виконання.

Тренажер для тренування точності передачі м'яча, який представляє собою обруч на жердині. Жердину протягують крізь осередки сітки, а кільце служить мішенню для відпрацювання передач м'яча на точність.

Для вдосконалення нападаючого удару використовувався тренажер з підвішеним м'ячем над сіткою. До кінця жердини за допомогою карабіна кріпиться шкіряний ремінь із замком, який кріпиться до м'яча. Вправи з цим тренажером дозволяють правильно виконувати ударний рух і погоджувати рухи рук, тулуба й ніг. Базовими елементами нападаючого удару служать вистрибування і ударний рух.

Для вдосконалення блокування використовувався тренажер для одиночного або групового блокування в різних зонах. Тренажер виготовляють із щільної гуми або фанери з пристосуванням для кріплення на кистях рук. Можливе виконання блокування з тренажером як в опорному положенні, стоячи на підвищеній опорі так і в стрибку. Елементами блоку є вибір місця і часу для стрибка.

Для удосконалення стрибучості використовувався стрибковий еспандер. До поясу студентки та підлоги кріпляться 2-4 гумові амортизатори. Ступінь зусиль регулюється в кількостях гумових амортизаторів. Для стимулювання розвитку максимальних зусиль дається завдання дістати рукою м'яч, який підвішувався на похилій рамі або над головою.

Дані тренажери авторів Ю. Д. Железняка 2000; А. В. Беляєва, М. В. Савіна, 2009, були модернізовані для використання їх у тренувальному процесі волейболістів.

Дисертантом розроблено електрочастомір для визначення частоти рухливості рук. Прилад складається з електронного лічильника і дерев'яної скриньки з контактними металевими пластинами, які під час дотику дають імпульс, завдяки якому ведеться рахунок рухів кисті, тренування на ньому дає можливість покращити нападаючий удар.

Метою експериментальної методики було цілеспрямоване формування та удосконалення елементів техніки гри для підвищення технічної підготовленості гравців і досягнення спортивних результатів у процесі ігрової діяльності.

Формувальний педагогічний експеримент проводився зі студентками-волейболістками Глухівського НПУ ім. О. Довженка. За допомогою стандартних тестів методом випадкової вибірки було скомплектовано дві групи – контрольна (КГ) і експериментальна (ЕГ) в кількості 31 і 30 осіб. ЕГ сформована з урахуванням рівнів технічної підготовленості студенток і розподілена на три підгрупи: з нижче за середній рівень підготовленості – 14 осіб, з середнім рівнем – 9 осіб і вище за середній – 7 осіб. Експеримент тривав протягом 5 місяців. Тренування проводилося в ігровому залі університету 3 рази на тиждень по 2 години. Всього було проведено 60 занять.

Зміст диференційованої методики тренувальних занять для студенток з нижче за середній рівень технічної підготовленості на початку експерименту передбачав включення технічних елементів: подачі, прийому. Тренувальні заняття були спрямовані на навчання та повторення елементів техніки гри з використанням тренажерних пристроїв, на які було відведено 30 % часу від загального, відведеного на технічну підготовку. Кількість повторень кожного

технічного елементу складала – 2 серії (5-6 вправ), час відновлення між серіями – 1-2 хв.

Для групи з середнім рівнем технічної підготовленості на початку дослідження було включено такі технічні елементи: подача, прийом, нападаючий удар. Тренажерні пристрої використовувалися в обсязі 40 % від загального часу на технічну підготовку. Кількість повторень кожного технічного елементу складала – 3 серії (6-8 вправ), час відновлення між серіями – 1-1,5 хв.

Методика занять для групи з вище за середній рівень технічної підготовленості передбачала включення таких технічних елементів, як подачі, та прийому м'яча, нападаючого удару, блокування. Заняття були спрямовані на навчання, повторення та ігрову підготовленість. На використання тренажерних пристроїв було виділено 50 % часу від загального, відведеного на навчання техніки гри. Кількість повторень складала – 4 серії (8-10 вправ), час відновлення між серіями – 1 хв.

Згідно з результатами технічної підготовленості кількість технічних елементів, що вивчалися в кожній групі збільшувалася, і відповідно збільшувався час на використання тренажерних пристроїв.

Одночасно застосовували комплекси вправ для розвитку фізичних якостей, необхідних для виконання технічних прийомів, що впливає на покращення показників спеціальної фізичної підготовленості та фізичної роботоздатності. Фізичне навантаження в процесі занять планувалось з врахуванням окремих показників фізичного стану.

На початку та в кінці педагогічного експерименту студенти ЕГ і КГ підлягали контрольному тестуванню фізичного стану, фізичної та технічної підготовленості. У контрольній групі не здійснювався диференційований підхід, щодо формування елементів техніки гри, а також не застосовувалися тренажерні пристрої.

Застосування експериментальної методики формування елементів техніки гри з використанням тренажерів сприяло підвищенню рівня технічної підготовленості, а також здоров'я. Так за всіма показникам технічної

підготовленості, у студенток волейболісток відбулися вірогідні зміни ($p < 0,05 \div 0,001$). Понад 50 % волейболісток з нижче за середній рівень технічної підготовленості перейшли до групи середнього рівня, а з середнього рівня підготовленості – понад 18,2 % перейшли до групи вище за середній рівень. Однак у групі студенток з вище за середній рівень відмічається тенденція до покращення, але різниця в результатах не достовірна ($p > 0,05$).

Волейболістки контрольної групи вірогідно ($p < 0,05 \div 0,001$) покращили свої результати, але рівень абсолютних величин був значно меншим (точність подач, передача двома руками зверху в баскетбольне кільце, передача зверху біля стіни, стоячи обличчям чи спиною, точність першої передачі, прийом подач у горизонтальне кільце, прийом м'яча після нападаючого удару у зоні б), і відповідав середньому рівню технічної підготовленості. В тестах, де достовірно значущих змін не було, спостерігалась тенденція до покращення цих показників ($p > 0,05$).

Однак, виникають деякі запитання до дисертанта. Якщо роботоздатність досліджувалась на початку і в кінці навчального року, то чому експеримент тривав тільки півроку? Для чого треба було досліджувати ці показники робото здатності в кінці навчального року в констатувальному експерименті, якщо вони не враховувались у формуальному експерименті?

Які 15 факторів виділили тренери і як вони були враховані в експериментальній методиці автора?

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» представлено вирішення завдань дослідження, що дало можливість дисертанту отримати три групи даних: ті, що підтверджують, ті, що доповнюють вже наявні розробки й абсолютно нові результати з проблеми дослідження.

Підтверджено загальні закономірності, які характеризують фізичний стан студенток (М. М. Булатова, 1997; А. Гализдра, 2013; Т. Ю. Круцевич, 2012; Л. Сарафинюк, 2011; М. Zadrznik, 2011 та ін.), а також ставлення волейболісток до систематичних занять фізичними вправами і спортом та

впливу різних чинників на фізичну підготовленість (В. Ю. Зубков, 2000; Г. П. Грибан, 2014; Э. И. Сакун, 2009).

Проведені нами дослідження підтверджують, що вирішенню проблеми вдосконалення технічної підготовки волейболісток студентських волейбольних команд у процесі тренувального заняття відводиться незначна увага, а це, в свою чергу, не дозволяє студентам досягати високих спортивних результатів у ході офіційних змагань різного рівня (О. В. Зеленюк, 2004; Л. М. Барібіна, 2014; О. О. Шевченко, 2016).

Доповнено та розширено дані В. И. Ковцуна, 2004; А. В. Бурцева, 2011; Д. В. Ванюк, 2012; С. В. Новожилова, 2012; Ю. Д. Железняк, 2013:

– про вдосконалення підходів у методичному забезпеченні засобів і методів фізичної підготовленості у волейболістів;

– доповнено положення, що успішність виконання елементів техніки гри визначається, високим рівнем спеціальної фізичної підготовленості, яка характеризується розвитком фізичних і психофізіологічних якостей;

– доповнено дані щодо ефективності застосування тренажерних пристроїв під час навчання технічних елементів у спортивних іграх (Ю. Д. Железняк 2000; А. В. Беляєв, М. В. Савін, 2009; Т. С. Ігнатенко, 2012; С. С. Єрмаков, 2012).

Уперше:

– експериментально обґрунтована і впроваджена методика формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток на основі диференційованого підходу; розроблена структура обсягів та інтенсивності тренувального навантаження для волейболісток різного рівня технічної підготовленості, яка дозволяє їм за короткий термін значно підвищити рівень показників спеціальної фізичної підготовленості та можливості їх реалізувати в змагальній діяльності.

Висновки відповідають поставленим завданням досліджень.

Разом з позитивними сторонами дисертаційної роботи слід визначити певні недоліки і дискусійні питання:

1. В меті дослідження треба було вказати, що методика формування елементів техніки гри буде розроблена на основі диференційованого підходу, що обумовлює новизну дослідження.

2. Відмічаються редакційні помилки і неточності у посиланні на авторів (ст. 37., Фарфель В. С. [31]; ст. 38 Железняк Ю. Д. [60]).

3. У першому розділі дисертант жодного літературного джерела не наводить відносно особливостей проведення тренувального процесу при заняттях волейболом з жіночим контингентом хоча дисертаційне дослідження стосується виключно дівчат-студенток.

4. На ст. 65 автор порівнює середні показники довжини тіла студенток ($166,2 \pm 0,82$ см.) з класифікацією національного інституту здоров'я США (норма 165-170 см.) і робить висновок про те, що студентки-волейболістки не досягають норми жіночого зросту, хоча досліджувані входять до діапазону нормативів.

5. В табл. 3.7 (ст. 79-81) наведено експертну оцінку тренерів «особливостей використання технічних критеріїв ефективності» (невідомо чого?) Результати опитування тренерів дуже різняться між собою і не мають узгодженості, тому їх скоріш можна визначити не експертним висновком, а результатом анкетування фахівців. З них можна дізнатися, що ігнорують сучасні тренери студентських команд, на що не звертають уваги і чому низька ефективність тренувального процесу студентських волейбольних команд.

6. При опитуванні тренерів дисертант виділив 15 факторів, що впливають на «досягнення спортивного результату у вправах з волейболу» (ст. 79), які були враховані у комплексному підході до навчально-тренувального процесу волейболістів студентських команд. Необхідно конкретизувати ці фактори і уточнити як вони надалі були враховані в експериментальній методиці.

7. У констатуючому експерименті роботоздатність студенток досліджувалась на початку і кінці навчального року і мала тенденцію до покращення. Яким чином це було використано у формуючому експерименті?

Чому формуючий експеримент тривав тільки п'ять місяців, а не весь навчальний рік?

Однак, ці зауваження не несуть принципової спрямованості і не знижують позитивної оцінки наукової праці, а більш відносяться до побажань і дискусій.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Ковальчука Андрія Андрійовича «Формування елементів техніки гри у волейбол з використанням спеціальних тренажерних пристроїв у фізичному вихованні студенток» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення для організації процесу фізичного виховання студентів ВНЗ, що відносяться до спортивного відділення і мають практичний досвід у заняттях обраним видом спорту.

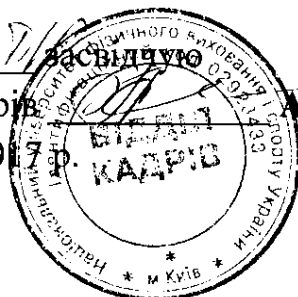
За актуальністю розкритих питань, новизною отриманих результатів дослідження і практичним значенням дисертація Ковальчука А. А. відповідає п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Завідувач кафедри
теорії і методики
фізичного виховання НУФВСУ
д.н.ф.в., проф.

Круцевич Т.Ю.

Підпис Круцевич Т.Ю.
Начальник відділу кадрів
«02» 03 2013

А.О. Степаненко